

Nr 2 2012

KUSTPOSTEN

— *Organ för KA 2:s Kamratförening* —

KUSTPOSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 2 2012 årgång 76

Utges av KA 2:s Kamratförening

Ansvarig utgivare: Peter Glimvall

Redaktionskommitté: Kent Alritzson,
Ulf Sejlert, Jan-Åke Samuelsson,
Gustav Karlsson

Layout: DAG ÅSHAGE
telefon: 0455-482 18

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Peter Glimvall
Vice ordförande: Kent Alritzson
Sekreterare: Kent Alritzson
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot: Göran Göransson
Suppleanter: Olle Melin
Erling Holmberg
Klubbmästare: Lars Iger
(adjungerad till styrelsen)

Omslagsbild:

Vid Skepparslövs Golfkrog. Bilden tagen vid Vårträffen
Foto Kent Alritzson

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 0455 - 866 22 (v sekr)
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 125 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Kavajmärke	80:-
Medlemsnål	45:-
Slips KA 2	50:-
Slips KA	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA	150:-
KA 2 Idrotthistoria, Nattlig patrullorientering	30:-
Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår Kassett	60:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 0455-274 56

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna skickas tillkommer porto minst 20 kronor.

Postgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

Bildhäfte om KA 2 förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det
hemskickat tillkommer porto om 10
kronor. Du kan beställa genom att sätta
in 70 kr på postgiro 97 05 88-0

Gräsvik och dess historia

Boken kostar
60 kronor plus porto

Befästningspark Karlskrona

Boken kostar
50 kronor plus porto

KA 2-boken

kostar 100 kronor
plus porto
60 kronor

KA2-kamrater

Så här i slutet på augusti är det åter dags att summera den gångna sommaren. Dem av oss som önskade sol och värme som en förutsättning för bad och friluftsliv, kanske inte är helt nöjda med årets upplaga. Men ni som prioriterar umgänge med familj, släkt, vänner och, inte minst, kamrater, kanske har fått ert lystmäte tillgodosett?! Inte minst har vi i kamratföreningen haft några mycket lyckade aktiviteter sedan Kustposten sist kom ut.

Vår gemensamma vårutflykt den 15 maj till Kristianstad med omnejd blev mycket lyckad. Fint vårväder, trevliga arrangemang, utmärkt guidning, god mat och framförallt, många kära återseenden kamrater emellan. Den med Flottans Män gemensamma grillfesten den 16 augusti gick också i succés tecken. Även denna gång var vädrets makter på vår sida, och de kamrater som slöt upp kring grillbuffén ute på Skönstavik fick en minnesvärd kväll med alla de ingredienser som krävs för en lyckad samvaro.

När jag skriver dessa rader, den 20 augusti, mullrar åskan utanför mitt fönster i Örlogshamnen och en och annan regnskur hamrar taktfast mot rutan. Förhoppningsvis skall detta inte ses som ett förebud inför den stundande hösten, varken bildligt eller bokstavligt. Men det är stora utmaningar som ligger framför oss denna höst, och jag har i tidigare ledare skrivit en del om detta. Under september och oktober kommer alla vi som fortfarande är verksamma i Försvarsmakten att få ett erbjudande om ett jobb till vilket vi kan tacka ja eller nej. Tackar vi ja - då är saken klar och vi kan fortsätta att arbeta inom försvaret någonstans i Sverige, men tackar vi nej - ja då riskerar vi att sägas upp och få lämna kaserngården och passera ut genom vakten en sista gång.

Hur vårt försvar skall se ut i framtiden och vilken styrka det skall tillåtas ha, kommer också att beredas i närtid. Regeringen har tillsatt en ny försvarsberedning som skall analysera läge och förutsättningar för rikets väpnade förmåga. Tidigare i år har Överbefälhavaren klart och tydligt deklarerat att det inte för all framtid går att bibehålla samma nominella nivå på försvarsanslaget år efter år och därtill förvänta sig att vår försvarsförmåga skall vara intakt. För ärligt talat, vem av oss skulle idag kunna leva på den inkomst vi hade för 25 år sedan? Ingen! Nej, tvärtom, om några år krävs ett tillskott på försvarsanslaget om minst ett par miljarder om vår militära trovärdighet skall kunna upprätthållas. Överbefälhavarens klarspråk har fått gehör hos flera politiker, såväl inom den regerande alliansen som hos Socialdemokraterna. Dock har det största allianspartiet, med såväl försvarsminister som finansminister i sina led, ännu inte bekant färg i frågan, utan hänvisar just till den kommande beredningen och dess slutsatser.

Och den ljusnande framtid som började spira 1989 i samband med murens fall, har blivit allt mer dold i dimmor och dunkel. Det finns runt om i vår nära omvärld flera exempel som borde mana oss till försiktighet med att ytterligare reducera vår försvarskapacitet. Jag tänker på tendenser och oroväckande företeelser i flera länder, t.ex Ryssland, Vitryssland, Ungern, Rumänien, Grekland och Frankrike för att nämna några exempel. I en del av dessa stater sitter demokratin minst sagt löst i sadeln, i andra skälver de ekonomiska grundvalarna och hotar vända hela statsbyggen, i några länder rustas det militära försvaret upp kraftfullt och i andra spirar nymornad nationalism, främlingsfientlighet och expansionslusta manifesterad i allmänna val och röster på obskyra partier.

Nej kamrater - ett starkt försvar är altjämnt vårt lösen för Sverige och en förutsättning för att vi, våra barn och barnbarn även i framtiden skall få njuta av det bästa som sökas kan all värld omkring - FRIHETEN!

Peter Glimvall

Marindagen i Karlskrona drog storpublik

Flaggorna i topp vid Marindagen i Karlskrona.
Foto Olle Melin

Prick kl 1000 öppnades grindarna och publiken strömmade till. Foto Olle Melin

Lördagen den 11 augusti genomfördes Marinens dag i regi av Marinbasen och övriga förband inom Karlskrona garnison. Marinens dag har blivit en etablerad företeelse i Örlogsstaden och genomförs sedan en tid tillbaka vartannat år. I år sammanföll Marinens dag dessutom med Karlskrona kommuns hamnfest, Sålet.

Dagen bjöd på ett perfekt åskådarväder, växlande molnighet, normal sommartemperatur, god sikt och ljumma vindar. Och mycket riktigt infann sig också en rekordstor publik, drygt 14 000 besökare kunde i år räknas in till Örlogshamnen.

Programmet var späckat och bjöd på uppvisningar till lands, till sjöss och i luften. Såväl äldre nostalgisk materiel förevisades som splittrerna fartyg, inte minst marinens nya korvetter imponerade på besökarna och lockade till flertaliga besök ombord.

Förutom materielförevisningar bjöds på ärtsoppa och annan lekamlig spis, underhållning av fältartisterna, musik av Marinens hemvärnsmusikkår, föredragning om U 137 och dess grundstötning, guidade rundturer i världsarvet och mycket mer. För barnen hade ordnats ett särskilt "Piratland" i Auroraparken som lockade många unga sjörövare till lek och skratt.

Som bekant så säger en bild mer än tusen ord, därför låter jag Marinens dag illustreras i ett bildspel – Varsågod och njut!

Peter Glimvall

Foto: Carolina Lorentzon-Nilsson
Håkan Jönsson

Grillfesten

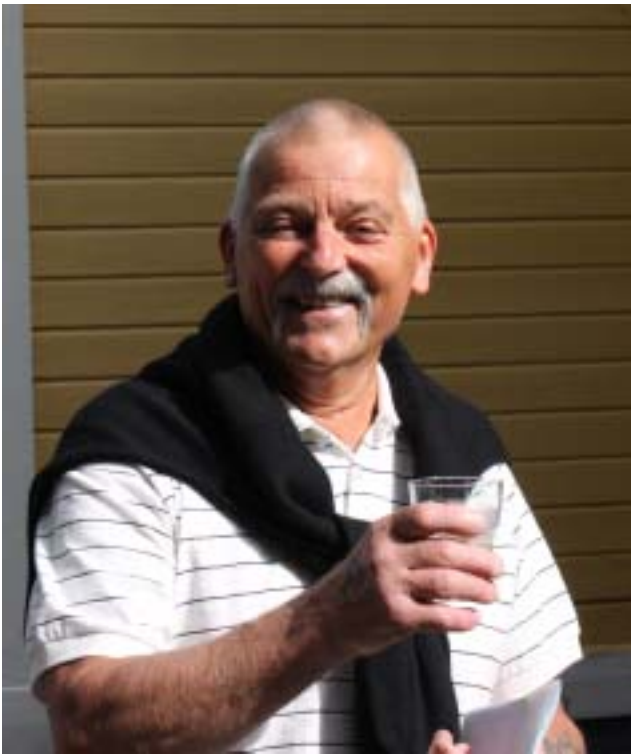
Den 16 augusti var vi ett 60 tal medlemmar ur Flottans Män och KA 2 Kamratförening som samlades på Skönstaviksläget för den gemensamma grillfesten. Vädret var på vår sida och bjöd på en vacker sommarkväll. Under samlingen serverades en välkomstdrink innan Ordföranden i Flottans Män Göran Lövgren hälsade deltagarna välkommen. Efter detta så påbörjades en trevlig tipspromenad i lägets vackra natur. Därefter påbörjades "utbackningen" av grillbuffén under Hans Petterssons noggranna ledning. Under måltiden utbyttes många glada samtal mellan deltagarna och stämningen var hög. Under kvällen bjöds det dessutom på trevlig musikunderhållning av Fredrik Andersson och hans tvåmanna band. Fredrik som är son till flottan officeraren Sven-Bertil Andersson.

Deltagarna under samlingen.

Gunnar Antonsson 97 år och Börje Alphed 93 år.

Björn Wallmert njuter av välkomstdrinken.

Göran Lövgren hälsar deltagarna välkomna.

Några av kvällens deltagande damer.

Paret Ulla och Olle Melin.

Evy och Hans Pettersson tar emot betalningen.

Foto: Kent Alritzson

Grillfesten

Nu är tipspromenaden igång.

Samtal i väntan på maten.

Alla på plats vid borden.

Minns du den tiden? Jag minns den som igår!

Resumé:

I förra numret berättade jag hur det kom sig att jag blev Ka2:are, första kontakten med militärlivet, FBU-kursen i Köpingsvik Öland, mönstringen på Ankarstjärna och inryckningsresan till Gräsvik.

Väl framkomna till Bergåsa station stannade tåget och ut på perrongen tumlade många grabbar som var ute i samma ärende som vi, att göra värnplikten på Ka2.

Trots att jag var väl bekant med Karlskrona kändes det nu lite främmande.

Omedelbart hördes uppmaningar från en man i grå uniform med mörkröda kragsspeglar, som med hög och distinkt röst meddelade att vi skulle följa honom till regementet. Jag erfor senare, att han var överfurer och var en sympatisk karl.

Med inryckningsordern i ena handen och en liten väska med personliga tillhörigheter i den andra, bar det iväg i rask takt.

Framme vid vakten gick vi genom gånggrinden på ett led och när siste man passerat slog den igen med ett rasslande och ett metalliskt ”klunk”. Det blev starten på mitt militärliv och det skulle dröja nästan 40 år innan jag blev civil igen. Ljudet har etsat sig fast i mitt minne efter otaliga passager inför vaktchefernas mönstringar blickar.

Vi korsade kaserngården, som tycktes mig stor som en prärie. Vi fortsatte uppför backen till övre plan, mot beklädnadsförrådet, där vi skulle få vår utrustning. Där inne uppbarade sig en kilometerlång disk, förrådsmän med medlidsamma

blickar, redo att lämna ut personlig utrustning -” krigsmateriel”.

Med en svart och en vit fruktansvärt tung sjösäck över axeln stapplade vi mot ”luckan”. Här fanns redan några konfunderade ynglingar syselsatta med det omöjliga, att få in säckarnas innehåll i en skåpshalva. Det blev en slitsam eftermiddag och kväll, fylld med mycket handarbete, misslyckade försök att förse kypertstället med knappar och damaskerna att sitta rätt, ständigt avbruten av generalliknande personer som meddelade förhållningsorder om det mesta som vi inte hade en aning om. Men det blev kväll den 24 november 1959 och tjuugoåttan nyinryckta soldater gick till sängs, i blå pyjamas, på lucka 31 östra kasern, och somnade på stipulerad tid - i enskild ställning.

Efter en fruktansvärt tidig väckning och näst intill kroppsvisitering före insläpp till frukosten, ställde vi upp vid våra sängar. Vårt blivande befäl presenterade sig nu i löpande följd, med snabba kontrollfrågor till förstummade blivande krigsmän.

Det skulle komma att hända mycket de följande dagarna, innan vi var redo för att få passera ut genom vakten för permission.

Vi skulle hämta ut vapen och gasmask, fotograferas, vaccineras, kolla tänderna och konditionen. Lära oss namn på ett stort antal chefer, alltifrån ÖB till dagkorpralen, som såg ut som en general. Hälsa med huvudvridning och honnör på i princip allt som rörde sig, och inte minst, kunna tyda alla gradbeteckningar. Alltid röra sig springande, vara i tid på uppställningsplatsen, med rätt ut-

rustning och kunna duscha och klä om till stridsutrustning på minimal tid.

Plutonchefen var världsmästare i marin femkamp och vi var instruktörselever med ett gult streck på axelklaffarna och vad vi än skulle göra, så skulle det vara på halva tiden, utom i gaskammaren där det skulle vara dubbla tiden, utan att andas. Bädda, sopa golv med sågspån, putsa allt till glans, fötterna i rätt vinkel, riktkarl, armbågslucka och vändningar åt alla håll och kanter.

Så en dag var vi, efter att ha klarat alla prov, mogna att släppas ut från kasernområdet till ”civilisationen” med uppmaningen att hälsa på alla i uniform och att vara åter på logementet kl 2400 en söndagsnatt.

I grå uniform med röda kragsspeglar, båtmössa och grbrgr slips gick (marscherade) jag ut genom vakten utan att bli stoppad. Gånggrinden gav ifrån sig samma ljud som vid ingången en vecka tidigare, men med en något vänligare klang.

Fristen blev kort. Måndagsmorgon - logementschefen blev väckt och kämpade nu med att få upp oss övriga. Frukost, noggrann städning, putsa kängorna, ordning i skåpet, sträckta överkast, reglementsenlig klädsel inför en visitation med öppna skåp inför en bister sergeant. Därefter högsta till uppställningsplatsen

för ny visitation. Mot ??? rättning vänster, armbågslucka, 1,25 meter. Lämna av, lämna av och lämna av igen.

Så fortgick svettiga dagar med exercis, vapentjänst och terränglöpning och åter terränglöpning. I remmen gevär, för fot m/96 (aj), bröstet ut och magen in med blicken riktad rakt fram och nollställt ansikte. Persedelvård och vapenvård, inre tjänst och andra kuligheter. Vadmal, en disktröja till skjorta, men skön, samt en märklig löskrage. Vintern kom med snö och is. Vi prövade björks-

kidorna, badade isvak och lärde oss mäta avstånd med enbart en blick över Danmarksfjärdens is.

Men vi trivdes med två och femtio om dagen, fika på markan och livat på luckan. Vi hade mat och logi och mycket att göra, vad kan vara bättre. Vi övade att gå till musik bl a naturligtvis Ka2:s egen marsch. Men när bataljonschefen ständigt frågade om vi kände igen marschen, svarade vi alltid- marschen till Ka2- oavsett vad det var.

Så marscherade vi i fältuniform, hjälm och gevär med bajonett på, till Ulrika Pia där vi erinrades om att vi var krigsmän och skulle vara konungen och Hulda trogen. Höger vänster om marsch, permission över julen och plötslig lät gånggrinden som en bjällra när jag gick ut som stålmannen.

I början på nyåret skulle jag vara tillbaka för fortsatt utbildning, vilket jag tänker berätta om i nästa nummer av denna följetong. God Jul - äsch jag menar ha det bra.

Bengt-G Lexhagen

Inbjudan till höstmöte

Kamratföreningens höstmöte äger rum
fredagen den 19 oktober 2012 kl 1800
på **Frimurarelogen**, Drottninggatan 32 Karlskrona.

Välkomstdrink och en krigarmiddag med dryck och med avslutande kaffe med kaka kommer att serveras.

Pris: Medlem 150 kronor, icke medlem 200 kronor.

Anmälan senast fredagen den 12 oktober till Yvonne Wirbrand
tel. 0455-866 22 eller e-post yvonne.wirbrand@mil.se
alternativt till Lars Iger senast söndagen den 14 oktober
på tel. 0455- 805 87

KA 2 Oktetten medverkar under samlingen

Kom och umgås i KA 2 Kamratförening!

Vårträffen

Den 15 maj var vi ett 30 tal medlemmar som med buss begav oss mot Kristianstad för att besöka Regionmuseet och Artillerimuseet. När vi ankom till Kristianstad så stod förmiddagsfikat framdukat och medlemmarna hade möjligheten att umgås över en kopp kaffe med fralla. Sedan trädde vår förträffliga guide Elisabeth Ekstam in i handlingen. Hon gav på ett lättsamt sätt en bild av livet i Garnisonsstaden Kristianstad under 400 år och vi kunde konstatera att Kristianstad och Karlskrona har mycket gemensamt i hur städerna kommit till och hur livet gestaltade sig. Vi han också med ett kort besök på filmmuseet där vår guide berättade om Kristianstad som en tidigare välkänd filmstad där en hel del film har producerats. Efter besöket på Regionmuseet var det dags för intagande av lunch på Skepparslövs Golfklubb där vår medlem Krister Wictorsson mötte upp på sin hemmabana och som varit behjälplig med ordnandet av lunchen. När alla var mätta och belåtna så gick resan vidare mot artillerimuseet med hjälp av egen MC- ordonnans Krister Wictorsson. Väl framme mötte guider upp Artillerimuseet, och vi fick se en stor mängd föremål och fick berättat om dess användning. Besöket var för kort för att tillfredsställa alla men får ses som en första introduktion i artilleriets historia. Museet är så omfattande att enskilt besök utan tidspress och gott om tid för att strosa runt och ställa frågor till guiderna är att rekommendera. Efter avslutat besök ställdes färden åter mot Karlskrona. Och åter kan jag konstatera att turen med vädret håller i sig. Ytterligare en vårutfärd i en strålande vacker vårdag.

Text: Kent Alritzson

En välkommen fika efter bussresan

Peter Glimvall och Lennart Lindqvist

*Vår duktiga guide
Elisabeth Ekstam*

Vårträffen

Guidning på Regionmuseet

Beundran av staty utanför Regionmuseet

Vårträffen

Guiden Lars-Göran Rytterdahl på Artillerimuseet hälsar oss välkomna

Guidning bland sambands och elledningsutrustningen

Motorslupen Alert från 1933, i hamn vid Rolsö 1950.

Med blåslampediesel och sju knop

1950, höstmörker och mobiliseringsövning

Repetitionsövning. Första mobilisationsdagen - av tre. Krigsplacerade kämpar ryckte in för att bemanna luftvärnskanoner etc. på Rolsö, väster om Danmarksfjärden. Kokchefen, som ryckts från sin civila gärning i en krog i Köpenhamn, började kokade ärtsoppa för trenne dygn. All verksamhet inriktades på att snarast få kanonerna skjutklara, så att ett första skott med eld och brak kunde sändas mot skyn, för att tillkännage, att förbandet var mobiliserat och stridsberett. Förbandschefen var kapten, hette Eneroth, och tycktes leda stridsfolket med lugna, fasta händer och vänligt ansikte.

Vid den tiden hände det sig, att författaren till dessa rader, då en furir, som, på väg mot att bli underofficer, hade läst under ett år vid Försvarets goda läroverk, FL, var båtchef på kronomotorslupen Alert, 16 meter lång, 3,5 meter bred och med 50 hästkrafters semidieselmotor, vilken slup placerats vid Rolsö för att tjäna krigsförbandet. Dessutom hade transportbåten Björn också avdelats för förbandet. Björn fördes av en civil skeppare, som hade vegamössa med ankare framtill.

För att förbandet skulle kunna skjuta, behövdes ammunition, och sådan var på väg mot Åslättens hamn vid Nättraby å, från ett krigsförråd i något berg i Smålands mörka skogar.

Så hände sig, å den första höstmörka mobiliseringsdagens afton, att förbandets expeditionsföreståndare, sergeanten Lennart Resman, kallade mig och sade: "Du, Karlsson, en billast ammunition kommer snart till Åslätten i Nättraby. Du får köra dit med Alert och hämta kanonkulorna".

Men, sa' jag, det är nattsvart på havet, och jag har aldrig kört till Nättraby i dagsljus, så jag vet inte hur jag ska hitta. För övrigt, sa jag, finns här ju en godstransportbåt, Björn, med en civil skeppare. - Han har vägrat att köra till Nättraby, sa Resman. Det är mycket viktigt att stridsammunitionen kommer hit, och jag vädjar till dig.

Så, som jag var dresserad i manskapsutbildningen, var jag inte van att vägra, som han med ankarmössan gjorde. Dessutom kunde mitt vitsord i allmän duglighet sänkas ett par enheter och försämra möjlighet till inträde i underofficerskåren, om jag inte hämtade de livs- eller

dödsviktiga kanonkulorna. Å andra sidan, hade jag ansvar för tre båtbesättningsmäns liv, lemmar och säkerhet.

Ute var höstnattsvart. På styrhyttens tak på Alert fanns en liten strålkastare, ungefär som en cykellykta. Inne i hytten fanns en 15-wattslampa under taket, för att båtchefen skulle kunna läsa sjökortet. Om man tände den lampan, blev man "hönsblind" för fem minuter och kunde inte se något omkring båten. - Dock, jag åtog mig uppdraget och styrde ut från Rolsö, in i mörkret och sökte efter Nättrabyhamnen. Efter en halvtimmes trevande och sökande, mellan skär och vassruggar, fann vi en öppning i den massiva strandvassen och kunde lättade styra midvattens upp genom landet till bryggan, där en lastbil väntade. Ån var så bred, att båten gick att vända, och vi behövde inte köra baklänges hemåt. Småningom kom vi till Rolsö, och Resman uttryckte sin uppskattning och tacksamhet.

Efter ammunitionens ankomst kunde kapten Eneroth ladda och skjuta en kula som tecken på att hans förband var smällfärdigt.

En av besättningspojken kunde måla tavlor

En av besättningsmännen på Alert hösten 1950 hette Ernst Svensson och var värnpliktig. Han var hasslöbo. Jag observerade, att han vid lediga stunder tog fram små

masonitbitar och ett skrin med oljefärger för att måla av små delar av landskapet. Tänk om han var en stor landsförrädare, som kunde sålt sina masonitlappar till den då presumtive fienden Ryssland och den övriga storunionen. Då hade både Svensson och jag blivit inburade; jag för att jag underlåtit att hindra honom från att avbilda detaljer av den sekreta arkipelagen.

I stället frågade jag honom, om han kunde och ville måla en tavla åt mig; med motorslupen Alert som motiv. Då sa Svensson: "Jo Kallsen, de skylle ja väll kynna göra, om ja fick nåra da's palmission". - Hur många dar behöver du? frågade jag. "Ja, tre da'r skylle va lagom" sa Svensson. Han fick lov att vara borta tre dygn, och åkte hem till Hasslö, för att måla och kanske se sin käresta. Sedan kom han åter med en tavla under armen; den bild som syns ovan och som föreställer Alert vid bryggan på Rolsö, mitt under "brinnande krig". Men, jag hade förbrutit mig mot Rikets lagar och Kronans sköna regler; jag hade ingen rätt att bevilja Svensson ledighet, fastän skyldighet att befara okända vatten i becksvarta nätter.

Tillfällig minskning av besättningen med en man påverkade inte säkerheten, ty båten hade tillförts två eller tre extra "gastar" och motorskötare från de repetitionsinkallade. Men, en annan händelse kom att ge mig bestyr och huvudbry under Svenssons lediga dagar. Alerts besättning, som andra båtars, löd administrationsmässigt

Kruthus i Karlskrona

under Sjötransportavdelningen på Kungsholmen, var ifrån vi var tillfälligt avdelade för att tjäna det övande krigsförbandet på Rolsö. Föreståndare för den så kallade "Sjötransporten" var den kände flaggjunkaren Erik Andersson, vilken var mera känd som "You know" (Jonna).

Emellertid, så dags som Svensson hade åkt på permission kom ett signalmeddelande från You know, med order att vpl Ernst Svensson snarast skulle inställa sig hos Sjötransportavdelningen på Kungsholmen, för en viktig angelägenhet. Svensson kunde inte nås via telefon, utan blott medelst "träskoposten", så han kunde leva ostörd under tre dygn. Men, jag måste varje dag försöka övertyga sjötransportchefen, med förebärande av mängder av skäl, att Svensson omöjligen kunde lämna sin viktiga tjänst förrän den fjärde dagen. Signalmeddelande i flertal anlände och parerades hela tiden med uppgifter om varför inte Svensson kunde komma till Kungsholmen. Ibland telefonerade Erik Andersson till mig och krävde Svensson snarast till Kungsholmen, och jag levererade avvärjande lögnhistorier, ända till det fjärde dygnet, då den eftersökte återkom och kunde sändas till Kungsholmen. Flaggjunkare Andersson fick aldrig veta sanningen om vad som skedde. Jag har nu en fin oljemålning av den i krigsövningen deltagande motorslupen Alert. Vid ett årsmöte deponerade jag tavlan till museet på

Kungsholmen, där den stod undanställd i något förvaringsrum i ett kvartssekel. Nu förvarar jag den på väggen vid min säng, ser på den ibland och minns. Konstnären, Ernst Nilsson, sökte jag efter i min mejlermaskin och fann honom välbehållen på Hasslö, 82 år gammal. Han mindes mycket väl mig och krigsövningsäventyren 1950. "De va' dej, di kallade för Kalle", sa Ernst i telefonen och inviterade mig till sin bostad på Hasslö.

Jag erinrade mig nyss ett gammalt ordstäv: *När konst och kultur blir satta åt sida, har konstnären bara att tuga och bida.*

Gustav Karlsson Walles

Konst från skogen och krogen. Färdigad av Gustav Karlsson.

KA2 Muldivision Intressenter

Besök på F17

Torsdagen den 3:e Maj fick föreningen möjlighet att besöka F17. Våra föra detta kollegor på Muldivisionen Pär Kemgren och Peter Hydén tog emot oss och guidade.

I strålände majvänder mötte Pär Kemgren och Peter Hyden upp vid vakten F17. Därefter körde vi i kolonn ner till hangarerna för 1:a och 2:a pluton där de jobbar. Inne i hangaren stod några JAS varav en del lle att studera dem ingående. Vi klättrade även upp och tittade in i cockpiten, som visade sig vara ett mycket trångt utrymme. De flesta minörer och maskinare hade nog haft svårt att få rum däri. Kemgren berättade också om F17:s framtid och visade bilder hur framtida utbyggnader skall se ut om pengar skjuts till. Efter att vi druckit vårt medhavda kaffe med dopp styrde vi åter kosan mot Karlskrona dit vi anlände välbehållna och nöjda efter en trevlig dag. Ett STORT TACK till Pär och Peter.

Lenmart Avendal

*Pär Kemgren berättar om F17
Foto: Rolf Carlsson*

*Intresserade medlemmar
lyssnar på Pär Kemgren
Foto: Rolf Carlsson*

KA2 Muldivision Intressenter

Arbetsdag vid föreningslokalen SAGA 14 april

När våren nu anlant så genomfördes den obligatoriska vårstädningen ute och inne vid föreningslokalen SAGA på Skönstavik.

Stig Olofsson har lämnat storskogen i Småland för dagen och i den varma vårsolen tagit tag i en pensel och olja och gör sitt dagsverk.

*Arne Pettersson hade på sin lott fått att rengöra balkongen på föreningslokalen.
Det tycks inte vara alldeles för betungande.*

Jan-Olof Pettersson finlirar och gör fint på föreningslokalen SAGA.

Rolf Carlsson visar vad han har lärt sig sedan han gick i pension.

Leif Breidemar och Christer Antonsson visade vad omskolning till det nya försvaret har fått för resultat. Men fint blev det.

Sammanfattningsvis så kan man säga att dagen blev lyckad, fint väder som gjorde att utejobben gick att genomföra.

I föreningslokalen fick vi städat och fönstren putsade.

Ja, nu kan man säga att det är vårfint i föreningslokalen på Skönstavik.

Som sig bör efter en arbetsam dag så smakar det med lite mat.

Svenska sjöminor under 200 år. En sammanställning över två sekel

M/70, M/76 N:o 1, M/76 N:o 2, 100m M/22, M/K:1, M/31, F 31... Ja, minornas typbeteckning har varierat med åren och det är inte alltid så lätt att förstå sammanhangen och logiken. Här ska i alla fall göras ett *försök* att förklara.

De allra äldsta typerna har helt enkelt benämnts efter sin upphovsman. Till exempel af Klints mina, Ostermans mina. Det finns också senare provminor (Harvey, Pietruski), som inte fick någon särskild beteckning.

Från och med år 1870 återfinns mintyp och modellår för de nya konstruktionerna, såsom "bottenmina M/70" respektive "flytmina M/70". De olika storlekarna inom samma typ angavs med nummer: "N:o 1", "N:o 2" och "N:o 3". För flytminor angav dessutom N:o 1 och 2 att det var elektriska minor, som tändes via kabel från land och N:o 3 avsåg en strömlutarmina, som antändes vid påsegling.

Från omkring år 1900 börjar nya varianter av tidigare tillverkade minskal uppträda inom det fasta minförsvaret – från 1902 Kustartilleriet. Utseendemässigt är det mycket svårt att skilja dessa nya minor från de äldre typerna. De nyare har fått bomullskrut (ännu senare trotyl) i stället för svartkrut. Laddningsstorlekarna har också ändrats. För att nu skilja minorna åt, infördes även laddningsstorleken i beteckningen: "Flytmina 80 m M/00", "Bottenmina 145 m M/00", etc. (Bokstaven m står för mina). Sannolikt i anslutning till införande av trotylladdning på 1930-talet, tillkom tilläggsiffran 30 alternativt 31. Flytmina respektive bottenmina angavs inte längre: "90 m M/00-30", "200 m M/00-30".

Även för flottans minor infördes laddningsvikten, till exempel 100 m M/22. Minankarna betecknades på motsvarande sätt, till exempel "Minankare 200 M/25". 200 står här för ankartrossens längd i meter.

I november 1939 utgav marinstaben direktiv om att nya beteckningar skulle införas för nytillverkade minor. Den tidigare beteckningen var allt för avslöjande – både laddningsvikt, modellår och ankartrosslängd framgick öppet. Således skulle minor tillverkade före 1939 behålla sin ursprungliga beteckning, men nytillverkade från och med 1939 skulle anges med F för flottan och K för KA, plus modellnummer. För flottans del var det mina M/F:1, som blev först ut med detta. För KA's del pågick upphandling av mina M/38, en mina som sedan aldrig återfunnits i KA tillgångsredovisningar. Däremot kom samtidigt mina M/K:1 och det ligger nära till hands att tro att M/38 i denna brytningstid fått ändrad beteckning till M/K:1.

Från år 1939 har KA betecknat sina minor i löpande nummerföljd allt efter tillverkningsordning: M/K1, M/K:2, etc. För flottan gällde direktiven från marinstaben att udda modellnummer skulle utnyttjas för minor som skulle fällas från övervattensfartyg (M/F:1) och jämna för ubåtsminor (M/F:2). Principen var nog inte alltid så lätt att följa. Mina M/F:9 - vår första bottenavståndsmina – var ju konstruerad för flygminfällning, men skulle också fällas från övervattensfartyg. Lite senare tillfördes den en gördel för fällning från ubåt. M/F:4 var ursprungligen en ubåtsmina (M/24), men byggdes om till M/F:4 för rälsfällning. Det finns fler exempel på inkonsekvent typbeteckning.

År 1952 gick KMF ut med nya direktiv avseende KA minpark. Även för äldre minor ströks nu uppgiften om laddningsstorlek. Så till exempel blev mina 90 m M/00-30 bara m M/00-30 och 200 m M/00-30 blev också m M/00-30. Eftersom det i grunden var samma mina, men bara med olika laddningar, så fick minan med mindre laddning

Svenska sjöminor under 200 år.

En sammanställning över två sekel

tillägget A och den med större laddning fick B. KA hade ju också köpt ett antal minor av samma grundkonstruktion som flottan. För att skilja dessa åt så fick KA-minorna tillägget K (M/18K, M/25K ...).

Marinstaben gav ut nya direktiv för flottans minor 1955. De äldsta minorna fick behålla sina modellårsbeteckningar, typ M/14, M/18 etc till och med M/32. Från och med M/F:1 preciseras i skrivelsen vad varje nummerserie ska vara avsett för. Man kan utläsa att nummer på 20 avses för strandförsvarsminor av bottenavståndstyp, till exempel M/F:21 och där typnummer M/F:22 är reserv för modifierad M/F:21. M/F:30-minor var speciella antiubåtsminor (aldrig genomfört) och M/F:40-nummer var torpedformade minor för ubåtsfällning. Nummer M/F:50 – 199 var reserv för nya projekt. Svephinder fick också ny beteckning med M/100-nummer (svephinder M/45 blev M/101). Som kuriosita kan nämnas svephinder M/151, som var en "Tung kättingboj".

I september 1960 insände KMF ett modifierat förslag till "Beteckningssystem för flottans minor mm" till Inspektören för Minväsendet. Förslaget följer indelningen från 1955, men beteckningarna har förenklats. Alla minor utom M/18 och M/32 har nu fått enbart F-nummer: F 1, F 2 etc. Svephinder har också fått F-nummer: F 101, F 102, F 103. Sjunkbomber har fått beteckningen Sjb: Sjb 24, Sjb 33, etc. Detta förslag förefaller vara det senaste, som reglerar hur flottans minor ska betecknas. Som så många andra skrivelser har väl kändedomen om dessa direktiv fallit i glömska, vilket tyvärr inte underlättat förståelsen för flottans beteckningssystem.

3. KA minsystem

Den historiska granskningen och redovisningen av svensk minmateriel har inte ambitionen att redovisa utvecklingen av de minsystem med instrumenteringar, som framtagits för att kontrollera och manövrera de kontrollerbara mineringarna. Eftersom ändå benämningarna på dessa används i skriften, lämnas här en kort översikt över de minsystystem, som varit och per 1999-12-31 är i bruk.

Med *fast minsystystem* avses en minering, som läggs ut stationärt på en förberedd plats. Mineringen ansluts till en väl skyddad minstation, som vanligtvis är nersprängd i berg.

Med *rörligt minsystystem* avses en minering, som läggs ut med kort varsel och på plats där den för tillfället behövs. Ingen fast minstation finns i land, utan man grupperar sig med manöverapparat på lämplig plats med bästa möjliga skydd och goda övervakningsmöjligheter. Mineringen kan relativt enkelt bärgas, för att sedan läggas ut på annan plats. Observera att det moderna begreppet *rörligt minsystystem* inte har samma betydelse som *rörliga minor* i slutet av 1800-talet (stängminor, släpminor, självgående minor).

M/Ä. M/Ä var en syftminering, som fordrade optisk sikt. Såväl botten- som flytminor kunde utnyttjas. Systemet användes främst i trånga inlopp, där antalet minor per minlinje var högst tre. Alla minor i linjen tändes på en gång med en knivströmbrytare. Instrumenteringens tillkomst är inte närmare undersökt, men den utnyttjades för den första fasta minering, som lades ut i Oxdjupet utanför Vaxholm år 1912. M/Ä var ännu i bruk under 1970-talet.

M/42 var den första minstationsinstrumenteringen för fast minspärrtropp, som medgav utnyttjande av minor med avståndsverkande organ, typ induktionsspole. M/42 togs fram av ASEA i Västerås som en följd av att ASEA hade utvecklat *Svampen* eller det *Magnetiska hornet* för flytmina M/K:1 och senare även för bottenmina M/K:2.

Svenska sjöminor under 200 år.

En sammanställning över två sekel

Minsystem M1. Systemet är avsett som syftminering eller syft-/slingminering för fasta mineringar med botten- och eller flytminor utan sensorer. M1/MS 2, ursprungligen benämnt minstationsinstrumentering M/51, medgav utnyttjande av en minslinga framför respektive minlinje för indikering av fartygspassage. Slingan utgjorde ett gemensamt avståndsorgan för en grupp med upp till åtta minor. Vid översegling gav fartygen upphov till en induktionsström i slingan. Strömmen registrerades av en vridspolegalvanometer. Systemet erfordrade inte optisk sikt, men kunde utnyttjas effektivare om minspärrtroppchefen hade möjlighet att bestämma tändningstillfället med hjälp av syftning. Endast manuell tändning var möjlig.

Minsystem M2. Systemet var avsett för stötmineringar och utnyttjade Instrumentering M/50 – senare benämnt Mininstrumentering M 2. Erforderligt antal reläboxar kunde anslutas till vardera 12 minor. Kännetecknande för denna instrumentering var att det fanns en kvicksilvervagga, vars uppgift var att armera mineringen. Genom att för manöverboxens "Manöver-kontrollomkopplare" i läge "Man", slog kvicksilvervaggan över och slöt kontakter, som kopplade in tändbatteriet och mineringen blev armerad

Minsystem M3. M3 ersatte M/42 i slutet av 1950-talet. Transistorer hade nu gjort intåg i minsystemens elektronik. Systemet utnyttjades för fasta minspärrtroppar och endast med bottenminor, försedda med induktionsorgan. Vid normalförfarande erfordrades inte optisk sikt. Minan gav vid påverkan en signal, som registrerades på en lamptabla i minstationen. Med hjälp av denna indikering samt i vissa fall syftning, tände minspärrtroppchefen överseglad(e) mina (minor). Om indikering inte erhöles, kunde troppchefen spränga mineringen som syftminering, varvid hel eller del av minlinjen sprängdes.

Minsystem M4. M4 infördes i början av 1960-talet. Elektroniken hade nu helt transistoriserats. Med en omkopplare fanns nu också möjlighet att ställa in minsensornas känslighet, beroende på förväntad måltyp. Vid automatisk tändning sprängdes den eller de minor, som erhöil fullständig påverkan från passerande mål. Manuell tändning kunde göras av enskild(a) minor eller hel mingrupp. M4 har under åren gjort sig känt som ett mycket driftsäkert system. I samband med jakten på främmande ubåtar under 1980-talet, genomfördes en modernisering av c:a 50% av antalet system, innebärande möjlighet att indikera mål med än svagare magnetism.

Minsystem M5. Även detta system var avsett för fasta minspärrtroppar med bottenminor. Systemet var konstruerat för att kunna göra mineringen okontrollerbar, om man blev tvungen att överge minstationen. En stor del av elektroniken var därför monterad i en stor reläcentral, som utgjorde förbindelsen mellan minstationens manöverapparat och de olika mingrupporna. Reläcentralen var placerad i sjön, vilket underhållsmässigt inte var helt problemfritt. Så småningom lyftes centralen i land och placerade på väggen i minstationen. En mingrupp med fyra minor kunde arrangeras så att minor med sensor placerades framför minor utan sensor. Vid fartygspassage påverkades sensorn i den första minan och med viss fördröjning, svarande mot målets förflyttning, tändes den andra. Minan med sensor fanns då kvar för att kunna tända mot nästa fartygsmål.

Minsystem M6. Detta var ett system för rörlig minspärrtropp. Systemet byggde på sondteknik och kunde göras okontrollerbart. I systemet användes de för ändamålet särskilt konstruerade minorna K 11 och K 12 (se databladet). Minorna sammankopplades till minband med upp till sex minor i varje band. I respektive band utnyttjades antingen K 11 eller K 12. Minornas avståndsorgan av typ skillnadssond gav vid översegling upphov till en signal, som registrerades på manöverapparaten. Troppchefen kunde tända enskild mina genom automatisk tändning eller helt minband manuellt.

Svenska sjöminor under 200 år.

En sammanställning över två sekel

Minsystem M7. M7 började bli operativt omkring 1970. Med M7 infördes möjlighet att blanda botten- och flytminor i samma minlinje. Alla minorna var försedda med egna avståndsorgan med mycket hög känslighet. Varje mina kunde tändas enskilt, antingen automatiskt eller manuellt. Liksom M4 fick M7 en renässans i anslutning till 1980-talets ubåtsjakt och moderniseringar infördes, främst vad avsåg systemets känslighet. M7 planerades för ersättning av ett nytt system M8, men försvarsmaktens ekonomi bromsade denna utveckling. M7 fick därför leva vidare och ännu i slutet av 1980-talet - 20 år efter påbörjandet - beställdes nya M7 för att avlösa äldre system. I slutet av 1990-talet beställdes en genomgripande totalmodernisering, M7 Mod, innebärande en avsevärd förbättring av minornas möjligheter att utnyttjas såväl för en allsidig spaning som för vapeninsats. Moderniseringen är så genomgripande att det egentligen är ett helt nytt system, varför det övervägs att benämna systemet M8 i stället för det M8, som aldrig blev genomfört.

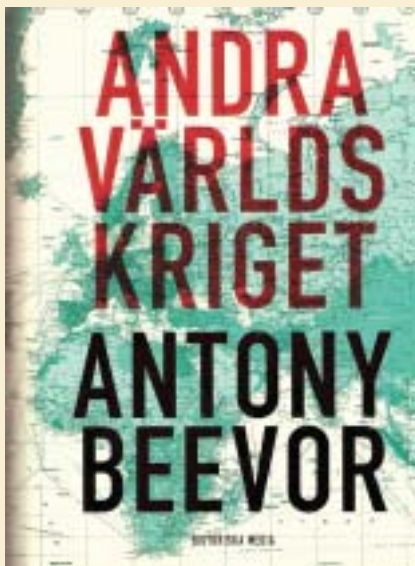
Minsystem M8. Fast minsystem. Projekt i början av 1980-talet, som aldrig fullföljdes.

Minsystem M9. Rörligt minsystem för KA amfibiebataljoner. Infördes omkring 1995. Stridsbåt 90H specialanpassades för att kunna lägga ut systemet. Systemet utgörs av bottenminor med laddning i modulenheter, som kan byggas ihop till önskad laddningsstorlek. Sensorsystemet utgörs av ett flertal olika sensortyper. Varje enskild mina har sin egen förbindelse med en för varje minering gemensam manöverapparat. Operatören kan härigenom kommunicera med varje mina för att ställa in minelektronikens funktion, beroende på förväntad måltyp. Likaså kan sensorernas funktion avläsas av operatören och utnyttjas för undervattensspaning. Mineringen kan göras okontrollerbar, om den måste överges. Minorna kan bärgas, återställas och läggas ut

Minsystem M10. KA's sista minsistemprojekt! Projektet drevs under 1990-talet. Systemet skulle bygga på målsökande minor, vilka skulle kunna ligga utanför räckvidden för minröjande enheter. Realiserbarhetsstudier genomfördes och planerna var långt framskridna när försvarsmaktens ominriktning medförde att kustartilleriet avvecklades och projektet dog ut. Grundläggande tankar och idéer kan i stället utnyttjas för andra, framtida undervattensvapensystem. Grunden till M10 lades redan vid utvecklingen av M9. Ett av alternativen var då en målsökande mina, kallat projekt P85, men osäkerheterna var för stora, varför M9 utvecklades som ett modernt, konventionellt minsistem. Inför M10 hade vissa utvecklingssteg tagits, som skulle medge att målsökande minor skulle kunna utvecklas.

4. Museer och sjöminor

Här följer några kommentarer angående sjöminor på befintliga museer. Rent allmänt kan sägas att vid de tre stora och marint inriktade museerna finns oerhört mycket materiel av alla de slag. Bara en bråkdel av allt detta ställs ut – resten är förrådsställt för att ställas ut i anslutning till kortare eller längre temautställningar. Förbandsmuseerna däremot kan anses vara mera permanenta och ställer i regel ut det mesta av vad som är historiskt intressant – i viss utsträckning är också intressanta föremål lånade från de sjöhistoriska museerna. Förbandsmuseerna, som är anknutna till respektive KA-regemente, har minmateriel, som ingick i marinen före 1902, dvs då KA bildades, samt KAmateriel f o m 1902. Flottan har (tyvärr) inte någon motsvarande förbandsmuseiverksamhet! Flottans utrangerade minor återfinns – förutom på de sjöhistoriska museerna - sporadiskt som "prydnadsminor" utanför staber och skolor.

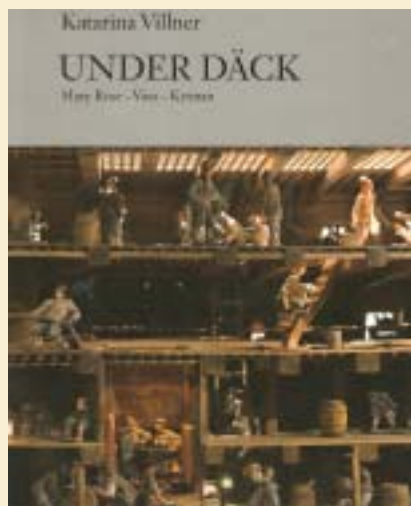
Andra världskriget

Antony Beevor är kanske vår tids ledande militärhistoriska författare. Han har ett förflutet som brittisk officer, innan han blev författare på heltid. Han har tidigare utkommit med böckerna *Stalingrad*, *Berlin: slutstriden 1945* och *D-dagen: slaget om Normandie*, vilka tillsammans har sålts i en halv miljon exemplar i Sverige.

Nu är han aktuell med boken *Andra världskriget*, en tegelsten på närmare 1000 sidor. Baserad på de allra senaste forskningen beskriver han hela kriget över 6 år, från Nordatlanten till Stilla havet.. Det har kommit ut oerhört mycket litteratur om andra världskriget, men frågan är om det finns bättre verk än detta. Han glömmer inte i sin skildring bort de vanliga soldaterna eller civilbefolkningen, som i många fall fick sin tillvaro krossad av alla de krafter, som ett krig släpper loss.

Det tar tid att läsa boken, men man kan ta god tid på sig. Detta är ett gigantiskt och välskrivet verk.

Historiska media. ISBN 978-91-86297-99-2

Under däck

Katarina Villner, tidigare informationschef vid de maritima museerna, har forskat om läkekonst och livet ombord på dåtidens seglande örlogsskepp. Tillsammans med Medströms förlag har hon givit ut boken *Under däck*. Boken handlar om liv och död, strapasser och människoöden ombord på tre berömda skepp, Henrik VIII:s mäktiga skepp *Mary Rose*, som förliste, när det avvärijde ett franskt försök att invadera England 1545, *Vasa*, som sjönk på sin jungfruresa 1628 samt regalskeppet *Kronan* som exploderade i sjöslaget utanför Öland 1676. De två första fartygen har bärgats, liksom en stor mängd föremål från *Kronan*..

I olika temauppslag får vi följa livet ombord. Resultatet har blivit en mycket fin beskrivning av livet ombord vid de tillfällen fartygen tjänade sitt land. Speciellt har jag fäst mig vid de avsnitt, som handlar om sjukdomar och skador. Ett utmärkt bildmaterial höjer värdet på boken avsevärt.

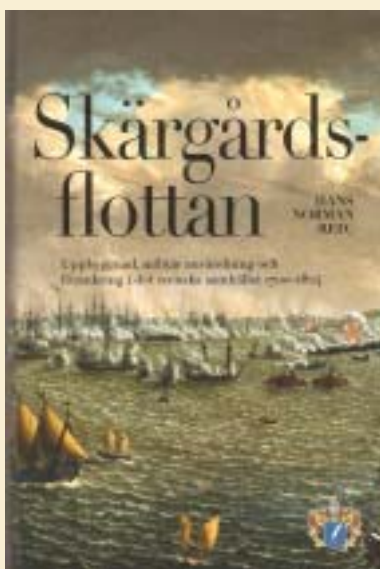
ISBN 978-91-7329-108-8

Svenska marina förband och skolor under 1900-talet

Så har äntligen marinen fått sin uppslagsbok om förband, skolor m.m. Bakom boken står Sune Birke och Christian Braunstein. I boken redogörs för förbandens historia, heraldiska vapen, flaggor och fanor, valspråk, marscher, utmärkelsetecken m.m. Vidare finns förteckningar över örlogsfartyg, pjäs typer och förläggingsplatser. För kalenderbitaren är boken ett välkommet tillskott. Tyvärr finns ett antal korrektur- och sakfel i boken, vilket sänker värdet.

Statens försvarshistoriska museer. ISBN 978-91-976220-5-9

Skärgårdsflottan

Den här boken är ett mycket fint uppslagsverk om Skärgårdsflottan senare benämnt Arméns flotta. Denna flotta var en betydelsefull del av den svenska krigsmakten under frihetstiden och gustavianska tiden, främst i kriget mot Ryssland.

Boken innehåller ett antal artiklar om fartygstypernas utveckling, såväl de svenska som de ryska, militärgeografi, taktik, samverkan mellan statsmakt och näringsliv och mycket annat. En viktig del är presentationen av bemanningen, båtsmän, artillerister, underofficerare och officerare.

Bokpresentatör Olle Melin

Ett tjugotal författare medverkar i de olika avsnitten och boken har sammanställts av Hans Norman. Utmärkta illustrationer höjer värdet.

Här kan välja att läsa de fristående avsnitten oberoende av varandra. På så sätt blir boken ett utmärkt uppslagsverk kring vår skärgårdsflotta, som för övrigt var den, som segrade i vårt senaste sjöslag, slaget vid Svensksund den 9 juli 1790.

Historiska media. ISBN 978-91-87031-46-5

Ubåten Neptun förbereds som museifartyg

Ubåten *Neptun* förbereds som bäst för sin framtida uppgift som museifartyg vid Marinmuseum i Karlskrona. Arbetet pågår i docka 3 vid Karlskronavarvet och där kommer hon att ligga till september, när flytten till Marinmuseum skall ske.

I veckan efter midsommar var det pressvisning på ubåten och information om det pågående arbetet. På plats fanns representanter från såväl Karlskronavarvet som Marinmuseum.

Visningen genomfördes av Karlskronavarvets projektledare Robert Granebring, som har ett förflutet i flottan och ubåtsvapnet. Han tjänstgjorde bl.a. på *Neptun* som maskinbefäl från provtureerna 1980 och sedan till och med 1984. Robert fanns ombord under de tio dagar, som U 137 satt fast på grundet på Gåsefjärden i Karlskrona östra skärgård.

De arbeten, som pågår, är miljösanering, håltagning i skrovet för kommande visningar samt lagningar av bl.a. rosthål i fartygets skrov. Vid besökstillfället pågick urluftning av några av ubåtens batterier med en sammanlagd vikt av 16 ton. Ubåtens stora batterier kommer att tas ut senare.

En av de upptagna öppningarna leder rätt in i torpedrummet och där kommer att antal "ofarliga" torpeder att placeras.

I september är det dags att flytta ubåten och placera henne tillsammans med Sveriges första ubåt, *Hajen* på den gjutna plattan öster om Marinmuseum, varefter ubåtarna byggs in i en byggnad sammanbyggd med nuvarande Marinmuseum.

Vid flyttningen placeras *Neptun* på en pråm, som bogseras till Stumholmen, varefter starka kranar lyfter henne på plats.

Foto: Olle Melin

En av de luckor i skrovet som tagits upp för framtida besökare

Ubåten Neptun i docka 3 på Karlskronavarvet

Förbättringsarbeten på ubåtens skrov

Från vänster Joachim Johansson, informatör Marinmuseum, Johan Löfgren, föremålsintendent Marinmuseum, Robert Granebring, projektledare Karlskronavarvet samt John Ahlmark, informationschef, Karlskronavarvet

Projektledaren Robert Granebring i ubåtens inre

Marinmuseum efterlyser ubåtsbesättningar från hela Sverige

Sommaren 2014 öppnar Marinmuseum sin spektakulära ubåtsbåtshall med ubåtarna *Neptun* och *Hajen*. *HMS Neptun* var en viktig länk i det svenska försvaret under kalla kriget. Nu söker museet före detta besättningsmän från hela Sverige.

HMS Neptun togs i tjänst 1981 och kastades redan samma år in i en dramatisk världshändelse, när den sovjetiska ubåten U 137 gick på grund utanför Karlskrona. Under de omtumlande dagarna, som skakade landet, befann sig *Neptun* mitt i händelsernas centrum.

Under 2011 togs ubåten emot av Marinmuseum och lagom till sommaren 2014 är det tänkt, att *HMS Neptun* ska bli huvudattraktion i museets nya ubåtsbåtshall. Tillsammans med svenska flottans första dykubåt, *Hajen 1* från 1904, kommer det att bli ett ovanligt besöksmål med två ubåtar inomhus under tak i en spektakulär byggnad.

Just nu pågår arbetet med att samla in berättelser, fotografier och föremål, som har med *Neptun* att göra. Därför söker museet efter före detta besättningsmän från alla delar av landet, som har tjänstgjort på ubåten och som är villiga att dela med sig av sina erfarenheter.

- *För att kunna levandegöra ubåten behöver vi veta mera om, hur det var ombord. Vi vill också, att de personer, som tjänstgjorde på systerubåtarna *Näcken* och *Najad* hör av sig. Ofta var man på alla tre ubåtarna, förklarar intendent Peter Rosengren, som ansvarar för insamlingen.*

- *Det vi efterlyser är personer, som jobbade på ubåten under 1980-talet, en period när kalla kriget var ovanligt spänt och konfliktfyllt och innan östblocket slutligen kollapsade, säger Peter Rosengren.*

En, som var med, när det begav sig, är Björn Hamilton. Då var han fartygschef på *HMS Neptun*, nu är han ordförande i Ubåtsklubben *Hajen*, som sammanställer besättningslistor åt Marinmuseum.

- *Vi samlar in namn för fullt, men vi behöver hjälp med att få fatt i så många som möjligt. Så om du är före detta besättningsman, som läser det här, vill vi, att du hör av dig till oss, uppmanar Björn Hamilton.*

Intresserade kan kontakta Peter Rosengren eller Andreas Linderoth vid Marinmuseum (peter.rosengren@maritima.se respektive (andreas.linderoth@maritima.se) eller Nils Ekander eller Bertil Svedlund i Ubåtsklubben *Hajen* (nils.ekander@maritima.se respektive bertil.svedlund@comhem.se 0732-110266)

Mer information finns på museets hemsida www.marinmuseum.se

PS. Neptun utlyft ur docka

Sista pressläggningsdagen den 15 augusti lyftes *Neptun* ut från docka 3 och placerades vid Karlskronavarvets utrustningskaj. Här ska de tunga batterierna lyftas ur och ubåten ska därefter placeras på pramar för förflyttning till Marinmuseum och ubåtsbåtshallen.

Korsord 2012:2

Gustav Karlsson har konstruerat korsordet

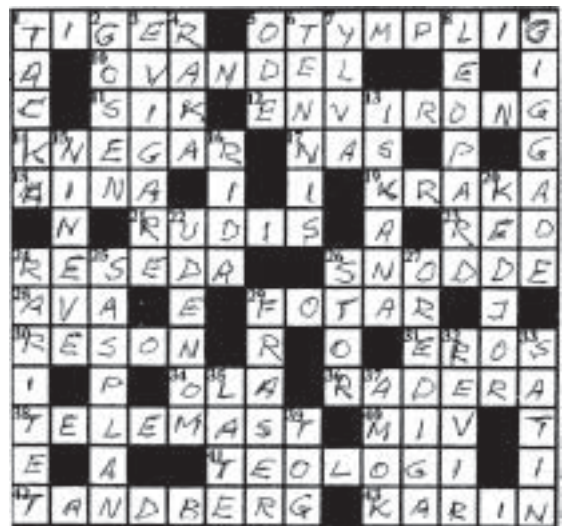
Lösningen sänds senast 1 nov 2012 till

Gustav Karlsson

Syrenvägen 4

370 30 RÖDEBY

Pris till den först öppnade rätta lösningen

Vinnare korsord 2012:1

Arne Lundström, Stockholm

Vågräta ord.

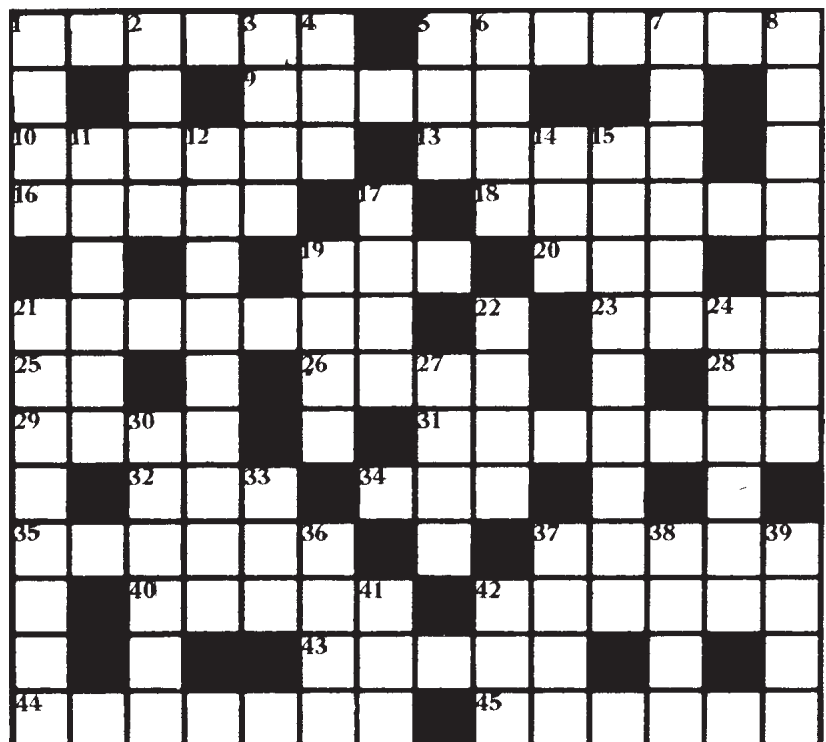
1. Herde.
5. Artilleridunder.
9. Söker.
10. Luftvärnsautomatkanon.
13. Drivmaskin.
16. Roligt.
18. Årstid.
19. Hälsningsord!
20. Författarinna.
21. Kan förhandlingar.
23. Sjö.
25. Fördömelse.
26. Moses brorsa.
28. Där Bildt basar.
29. Eldstad.
31. Etta.
32. Gjorde inte Ulla Lindström.
34. Blomkär.
35. Blekingepojkar.
37. Tunnelbanesystem.
40. Våldsam flicka..
42. Handlingsordning.
43. Som bäst.
44. Åsa-Nisses flamma.
45. Förmåga.

12. Ridande krigarel.
14. Innehållslös.
15. Litet grönt kanske.
17. Vidfamne.
19. Förste man.
21. Tillhör orgel.
22. Krydda i Nyköpings'.
24. Morgondrottning.
27. Novis.
30. Ädelt och infamt.
33. Gnugga.
36. Flicka.
37. Apparat i Anlara.
38. Köra och ...
39. Ryss-Helge.
41. Stabatteri: LR 03.
42. Matematiskt extrakt.

Lodräta ord.

1. Liten stol.
2. Tjänare av tvång.
3. Tvivelaktigt tilltag.
4. Lappko.
5. För att ordna sköret.
6. Åmyning.
7. Som mänskan är mest.
8. Skakande själ.
11. Årstid.

HMS Västervik

– museifartyg i originalskick

Vid Marinmuseum i Karlskrona ligger idag museifartygen *Bremön*, *Västervik* och *Jar-ramas* och lockar åskådare till livet i flottan. Den här lilla artikeln ska handla om R 136 (T 136) *Västervik*, som fick museifartygs värdighet år 2000 och placerades vid museet något år senare.

Vid Karlskronavarvet byggdes åren 1972 till 1976 12 torpedbåtar i en serie, som fick namn efter det första bygget, *Norrköping*. Fartygen fick namn efter svenska kuststäder. Serien kom att bli en av de längsta fartygsse-rier, som anskaffats för flottan. *Västervik* var nummer sex i serien och sjösattes 1974. Under 1982 byggdes fartyget om till robotbåt, vilket skedde med hela serien. Hon uttrangerades 1997 och flagga och befälstecken halades den 19 december. Sex av fartygen levde kvar i flottan in på 2000-talet och dessa modifierades främst beträffande stridsledningsutrustningen.

Fartyget hade en besättning på 30 man, 14 befäl och 16 värnpliktiga. Huvudbestyckning var 8 st robot 15, 2 st 53 cm torpeder, 1 st 57 mm allmålsartilleri samt förmågan att medföra ett stort antal minor.

Västervik kom att spela en stor roll i samband med den ryska ubåtens grundstötning på Gåsefjärden i oktober 1981. Det var ombord på fartyget, som förhören skedde med den ryske ubåtschefen Gusjin. Hon deltog självklart i många övningar och fartygstypen var länge den främsta under det kalla kriget.

När fartyget avmönstrades för gott i december 1997, lämnades all utrustning, som den var. Även vissa personliga föremål blev kvar ombord. I samband med överlämnandet till Marinmuseum utfördes en noggrann besiktning och i detta sammanhang framförde museet, att man önskade ett funktionsdugligt fartyg, som skulle kunna köras. Vidare skulle all reglementerad utrustning finnas kvar i det skick den var i december 1997. Så är fallet utom beträffande två saker; det finns ingen ammunition och inga eldhandvapen ombord.

Tyvärr har målsättningen att köra fartyget inte kunnat genomföras av kostnadsskäl.

Stor flaggning vid Marinmuseum. Arkivbild

En av fartygets tidigare maskintjänstchefer, Lennarth Franzon, har som pensionär anlitats att tillse fartyget och hålla det i trim. Till sin hjälp har han Anders Karlsson, pensionerad ingenjör vid Karlskronavarvet och medverkande i hela byggserien. Båda ingår i en vänförening, HMS Västerviks vänförening, som idag har cirka 50 medlemmar och anordnar olika träffar årligen. Lennarth Franzon var maskintjänstchef åren 1979 - 1981 och på andra fartyg i serien 1975 - 1979.

De åtgärder, som vidtas för att hålla fartyget i skick, är bl.a, att man provkör alla funktioner utom huvudmotorn en gång per månad, man provkör stridsledningscentralen två gånger per år, fyra gånger per år så baxar man propelleraxlarna och sex gånger per år torroteras huvudmaskineriet. Vart femte eller vart sjätte år torrsätts fartyget. Vid ett sådant tillfälle skulle det vara lämpligt med en tur med fartyget.

Lennarth och Anders berättar, att 5 man under två veckor skulle kunna få fartyget i körbart skick. Till fartyget hör också ett omfattande reservdelslager.

Klart för gång. Arkivbild

Västervik vid Marinmuseum idag. Arkivbild

Bryggan

Stridsledningscentralen

Byssan

Fartygets akter med robotställen

Foto: Olle Melin

Maskincentralen

Värnpliktsmässen

HMS Västerviks vänförening

är en ideell förening, som bildats för att stödja Marinmuseum i dess roll som ägare med att bevara och vårda fartyget som ett levande museifartyg, men även vårda minnena av de övriga 11 torped- och robotbåtarna av Norrköpingsklass. Medlemskapet kostar 100 kr/år.

Vänföreningen arbetar bl.a. med att försöka få fram besättningslistor för den tid fartyget var i drift. Har Du seglat på fartyget eller känner någon som gjort det, kontakta Lennarth Franzon, lennarth.franzon@telia.com eller per telefon 0705-823147.

Olle Melin

Adressen till vänföreningen är:

HMS Västerviks vänner
Marinmuseum
Stumholmen
371 32 KARLSKRONA

Besättningslista 1981

Befälsbesättningen 1981, U 137-året, utgjordes av följande:

Fartygschef	Örlogskapten	Tomas Fagö
Sekond	Kapten	Christian Stårnevall
Stridledningsofficer	Kapten	Allan Moberg
Artilleriofficer	Fänrik (RO)	Johan Thorneus
Torpedofficer	Löjtnant	Christer Lundin
Navigationsstyrman	Fänrik	Philip Nielsen
		Nils-Erik Sandström
Maskintjänstchef	Kapten	Lennarth Franzon
	Kapten	Ulf Bergström
Pjäsbefälhavare	Sergeant	Stefan Kårsbo
Maskinuppbördsman	Fanjunkare	Anders Dahlin
Radio tjänstledare	Kapten	Peter Fjällvind
Torpeduppbördsman	Fanjunkare	P-G Andersson

Arkivbild

Lennarth Franzon och Anders Karlsson i fartygets gunrum

Anders Karlsson på bryggan

Entrén till Flygvapenmuseum på Malmslätt

Monter med personliga föremål uppfiskade från Östersjöns botten

Nationalitetsbeteckningen på den nedskjutna DC 3:an syns tydligt

En av DC 3:ans motorer

Foto: Olle Melin

Catalina

En 1960-talslägenhet i kalla krigets skugga

Hemliga handlingar – DC-3:an som försvann

Den 13 juni 1952 lyfte en DC-3.a från Bromma flygplats. Ombord fanns åtta besättningsmän. Deras uppdrag var topphemligt. Två timmar efter start förlorades radiokontakten med flygplanet. DC-3:an var borta. Det skulle ta mer än 50 år, innan planet återfanns. Historien om DC-3:an sammanfattar Sveriges historia under det kalla kriget, en historia full av hemlighetsmakeri, stormaktspolitik och en tystnad gentemot besättningens anhöriga.

Så inleds texten med den försvunna, återfunna och bärgade DC-3:an i Flygvapenmuseets fullmatade utställningskatalog.

Och nog är det en spektakulär utställning, som museet visar upp i den speciella våning i Flygvapenmuseet, som innehåller flygplansvraket och historien om detta. Resterna av flygplanet är placerat i en 420 kvadratmeter stor torrluftsmonter. Men det är inte bara vraket som visas. Det finns montrar, som innehåller små föremål upphittade på fyndplatsen. Där finns bl.a. piloten Alvar Almebergs vigsling med inskriptionen Anna-Lisa 3/6 1944. I vraket hittades också en karta med planets rutt, som visar, att man inte var i närheten av den sovjetiska gränsen.

Men lika viktigt i utställningen är händelseförloppet och alla frågor och svar på frågan varför; det topphemliga samarbetet med England och USA och tystnaden mot besättningens anhöriga m.m.

DC-3:an återfanns på Östersjöns botten 2003 av ett privat dykeribolag och bärgades något år senare av flottans ubåtsbärgningsfartyg *Belos*.

Utställningen om DC-3:an fascinerar från första stund.

Flygvapenmuseet i Linköping

Det nuvarande museet på Malmen i Linköping invigdes 2010.

Det svenska flygvapnet kan man säga startade just på Malmen sommaren 1911, där den s.k. flygbaronen Carl Cederström genomförde uppvisningsflygningar under tre dagar. Redan i slutet på 1920-talet började man på Malmen samla in äldre materiel, som så småningom utvecklades till dagens museum. Formellt inrättades inte Flygvapenmuseum förrän 1977 och då som en del av Statens försvarshistoriska museer då tillsammans med Armémuseum och Marinmuseum.

Det nya museet är en fantastisk anläggning. Den flygintresserade kan beskåda så gott som alla de olika plan, som tjänat det svenska flygvapnet men också mycket

annat kopplat till flygverksamheten. Museet förfogar idag över 100 000 föremål.

Personligen imponerades jag av det civila inslaget i form av inredda lägenheter speglade de olika decennierna av det kalla kriget.

Malmen

Malmen var från början en exercis- och övningshed, där Första och Andra livgrenadjärregementet (I 4 och I 5) huserade. Det svenska flygvapnet bildades 1926 och så småningom kom Östgöta flygflottilj, F 3, att få Malmen som stationeringsort. Flottiljen lades ned 1974, men flygverksamheten fortsatte i annan form, bl.a. med helikopterterverksamhet och målflyg.

Idag är det full fart på Malmen och platsen är bas för Försvarsmaktens helikopterflottilj, Flygvapnets flygskola och flera andra verksamheter.

Östergötlands flyghistoriska sällskap – Flygvapenmusei vänner

En viktig roll i museiverksamheten spelar Östergötlands flyghistoriska sällskap bildat 1967. Tilläggsnamnet fick man i samband med det första museets invigning 1984. Föreningen har idag över 2000 medlemmar. Man hjälper till som museivärdar, anordnar föredrag, flygdagar m.m. och hjälper till med föremålen. Bl.a. restaurerar man det enda återstående planet SAAB B 18, vilket bärgades 1979 i Härnösands hamn, där det låg på sjöbotten efter en nödlandning på isen 1946. Denna flygplanstyp flög i det svenska flygvapnet från 1942 till 1959 med sammanlagt 243 plan.

Utmärkelser

Två fina utmärkelser har kommit Flygvapenmuseum till del, Årets utställning 2010 samt Årets museum 2011.

Efter att ha botaniserat i utställningarna under en dag, så förstår man varför.

Olle Melin

Födelsedagar m.m.

Vi gratulerar

85 År

Sten Jonsson	Karlskrona	11/10
Lennart Heller	Karlskrona	15/11
Inga-Lill Wintergård	Karlskrona	20/11

80 År

Arne Mattisson	Konga	5/11
Sven-Eric Svensson	Karlskrona	1/12
Nils Peterström	Göteborg	9/12

75 År

Torsten Smith	Bunkeflostrand	29/11
Rune Jansson	Lyckeby	19/12

70 År

Sten Munck af Rosenschöld	Stockholm	15/12
Björn Lannersjö	Fågelmara	26/12

65 År

Ann-Christin Cardell	Karlskrona	23/9
Sune Persberg	Karlskrona	23/10
Björn Holgersson	Lyckeby	9/12

60 År

Gunnar Medemyr	Karlskrona	19/11
----------------	------------	-------

55 År

Mats-Peter Rubin	Rödeby	8/10
------------------	--------	------

50 År

Urban Nyman	Nättraby	2/9
-------------	----------	-----

Avlidna kamrater

Bertil Runnberg	Bandhagen	Hösten 2010
Olle Holtne	Alvesta	18/2 2012
Lennart Olsson	Nybro	12/3 2012
Tore Holmberg	Vällingby	22/3 2012
Åke Melin	Karlskrona	15/4 2012
Ebbe Javenius	Helsingborg	15/4 2012
Gunnar Johansson	Mörbylånga	3/5 2012
Lennart Nilsson	Lyckeby	10/5 2012
Ingemar Olofsson	Ronneby	20/5 2012
Per-Olow Sandberg	Karlskrona	20/5 2012
Jan Forsell	Limhamn	13/6 2012
Roland Petersson	Karlskrona	4/8 2012
Sten Jislind	Lyckeby	20/8 2012

Nya medlemmar

Louise Stjernberg	Rödeby
Sean Wiklund	Årsta

Fälttävlan på Gräsvik